

Yleisten kirjastojen konsortio

Yleisten kirjastojen neuvoston kokous 10.9.2020

Helsinki

Yleisten kirjastojen konsortio

- Yhteensä 277 kuntaa
- Koko kansa lukee –kampanja vuosittain
- Uusien digitaalisten medioiden seuranta ja koekäyttöjen mahdollistaja ja koordinoija
- Yleisten kirjastojen digimediapalveluiden kilpailutusten asiantuntija yhteishankinnoissa ja kuntasopimusten neuvottelija.
- Osa kirja-alan ekosysteemiä: tuomassa kirjastojen näkökulmaa ja edistämässä yhteistyön kehittämistä
- Mukana kansainvälisessä digimedian kirjastoyhteistyössä
- Jäsenmaksu 2021 pysyy samana kuin edellisinä vuosina

Kevät nosti digimedian ja verkkopalvelut keskiöön

- Kokeilu kirjallisuuden verkkoesityslisenssistä Sanaston ja Kopioston kanssa
- Videoita julkaistiin 48 kpl, ja katsottiin 663 kertaa.
 - Eniten satutunti-tyyppisiä videoita.
- Haasteena oli tiedotus julkaisukanavista,
 - tiedotus ei tavoittanut kaikkia kirjastopalveluiden sulkemisten ja lomautusten vuoksi.
- Lupa työllisti Kirjastokaistaa videoiden julkaisemisen ja raportoinnin myötä ennakoitua enemmän.
- Tavoitteena on saada teostolisenssin tyyppinen, kuntakohtainen kirjallisuuden esityslupa.

Yhteisen e-kokoelman teknologian testaus

- Miten paikallisia kokoelmia voidaan käyttää rinnakkain yhteisen kokoelman kanssa.
- Testauksen keskiössä olivat lainaus- ja varaustoimintojen tekniset ominaisuudet.
 - Mukana 128 e-kirja- ja äänikirjanimekettä
 - Tavoitteena oli näkymätön muutos asiakkaiden kannalta.
- Testaus käynnistyi viikolla 21 ja päättyy syyskuussa
- Kokeilun tuloksia esitellään Hankintapäivässä 13.10.

Tulevaisuutta tehdään jo nyt

- Kuntahankinnat ottaa käyttöön e-kirjoja, e-äänikirjoja ja niiden lainausalustaa koskevan yhden (1) vuoden mittaisen optiokauden ajalle 23.11.2020-22.11.2021. (KLKH 150)
- Asiakaskohtaiset sopimukset voivat olla voimassa 13 kuukautta puitesopimuksen päättymisen jälkeen.
- Konsortio **suosittelee jatkamaan asiakaskohtaista sopimusta** 13 kk ajan, jolloin sopimukset voivat olla voimassa enintään joulukuuhun 2022.
- Sopimuksen pidentäminen liittyy Kuntien yhteisen digitaalisen median palvelukonseptin selvityshankkeeseen
 - Hankeen aikana ei ole järkevää kilpailuttaa puitesopimusta.
 - Selvityshanke valmistuu keväällä 2021

Hankintapäivä

13.10.2020

- Toteutetaan tänä vuonna etäyhteydellä.
- Aiheina ovat mm:
 - Tulokset yhteisen e-kokoelman teknologian testauksesta
 - Digimediahanke
 - Yleisille kirjastoille saatavilla olevat elokuvapalvelut sekä mahdollinen yhteiskilpailutus.

Digimediahanke

Yleisten kirjastojen digitaalisen median palvelukonseptin selvitystyö ja palvelualueiden kokeilut

Tarve

- Kansalaisilla on asuinkunnan mukaan eriarvoiset lähtökohdat saada käytettäväksi yleisten kirjastojen kautta lisensoitua digimediaa (mm. e-kirjat, e-lehdet ja äänikirjat).
- Kuntien muodostamilla kirjastokimpoilla tai yksittäisillä kunnilla on käytössään 40 erisisältöistä e-kirja- ja e-lehtikokoelmaa: kolmanneksessa kokoelmista on alle 500 e-kirjaa kun yli 4000 nimekkeen kokoelmia on vain yksi. Tämä koskee myös digitaalisia lehtiä.
- Yleisillä kirjastoilla on käytössä useita eri palvelualustoja, jolloin sisältöjen sijaan joudutaan keskittymään teknologiaan. Sisällöt ovat kolmansien tahojen (alustojen palveluntarjoajat) neuvottelemia.
- Kirjaston asiakkaat ja henkilökunta joutuvat tunnistamaan, mitkä sisällöt löytyvät mistäkin palvelusta sekä käyttämään useita erilaisia teknologioita, mikä heikentää käytettävyyttä ja yhdenvertaista saavutettavuutta.

Tavoitteet

- Selvityshankkeen tavoitteena on luoda lähtökohdat digitaaliselle palvelukonseptille.
 - Selvitettävän palvelukonseptin avulla pyritään parantamaan kuntien asukkaiden tasa-arvoa digitaalisen median saatavuuteen ja käyttökokemukseen.
 - Mikäli palvelukonsepti mahdollisesti otetaan käyttöön, kunnat voivat halutessaan liittyä käyttäjiksi.
- Tavoitteena on, että kirjaston asiakkailleen tarjoama digitaalisen median kokoelma on helposti asiakkaiden käytettävissä yhdeltä palvelualustalta ja käyttäjillä on saumaton pääsy siihen.
 - Käytetään asiantuntijapalveluja ja toimitaan tiiviissä yhteistyössä kirja-alan ekosysteemin kanssa.
 - Yhteistyö Kansalliskirjaston kanssa: palvelukonsepti on osa Finna-ekosysteemiä.
- Tavoitteena on myös, että kaikki data, metadatat käyttäjädataan, on kirjaston hallinnassa ja että älykkäät, ennakoivat ja personoidut ominaisuudet perustuvat omadatamalliin ja tekoälyn hyödyntämisen läpinäkyvyyteen.

Digimediahankekokonaisuus 1/2

Hankkeen toimenpiteet voidaan jakaa viiteen kokonaisuuteen:

- tarvittavan digimediaekosysteemin toimintaedellytysten kattavaan selvitykseen (palvelukonsepti),
- selvitykseen palvelualustan tavoitearkkitehtuurista,
- kokeiluihin ja suosituksiin valmiista, tarpeeseen soveltuvista alustoista,
- selvitykseen palvelukonseptissa tarvittavista tekijänoikeuksien ja kokoelmalinjausten näkökulmista
- digimediaekosysteemin (koko kirja-, kirjasto- ja media-alan) rajat ylittävän yhteistyön herättelyyn.

Käyttäjänäkökulma on keskeinen lähtökohta läpi kaikkien tavoitekokonaisuuksien.

Digimediahankekokonaisuus 2/2

Hankkeen toimenpiteet voidaan jakaa viiteen kokonaisuuteen:

- tarvittavan digimediaekosysteemin toimintaedellytysten kattavaan selvitykseen (palvelukonsepti),
- selvitykseen palvelualustan tavoitearkkitehtuurista,
- kokeiluihin ja suosituksiin valmiista, tarpeeseen soveltuvista alustoista,
- selvitykseen palvelukonseptissa tarvittavista tekijänoikeuksien ja kokoelmalinjausten näkökulmista,
- digimediaekosysteemin (koko kirja-, kirjasto- ja media-alan) rajat ylittävän yhteistyön herättelyyn.

Käyttäjänäkökulma on keskeinen lähtökohta läpi kaikkien tavoitekokonaisuuksien.

Kansallinen, laadukas digimediakokonaisuus kirjastoille

Vuoden pituinen selvitystyö, jossa käytetään avuksi asiantuntijapalveluja ja etsitään palvelukonseptin ratkaisumalleja.

Hankkeen tavoiteltavat tuotokset:

- Malli ja työvaiheet yhteiseen palvelukonseptiin (e-kirjastoalusta) pääsemiseksi.
- Testien, arkkitehtuurimäärittelyn ja käyttökokemuspalautteen pohjalta kerätyt määritelmät ja suositukset palvelualustan kilpailutuksen ja teknisen kehittämisen tueksi.
- Digimediaekosysteemin rajat ylittävän yhteistyön herättely ja yhteinen seminaari, jossa sovitaan hankkeen jatkoaskeleista.

Hankkeen organisaatio 1/2

PROJEKTIRYHMÄ

Projektipäällikkö: Suvi Sivulainen 1.6.2020–31.5.2021 (FM, digitaalinen kulttuuri, kulttuurituottaja)

Projektin omistaja: Virva Nousiainen-Hiiri

Muista toteuttajista neuvotellaan parhaillaan

Teknologia-alusta: suunnittelija, Futurice; ohjelmistoarkkitehti, Nitor; (product owner: Suvi)

Konsultti: Harri Heikkinen, e-kirja-asiantuntija

Konsultti: palvelukonseptin tuotanto- ja yhteishankintamallit

Konsultti: viestintä ja vaikuttaminen – kunta-alan päättäjät ja kirja- ja kustannusala

Hankkeen organisaatio 2/2

OHJAUSRYHMÄ

Arja Tuuliniemi, Kansalliskirjasto, FinELib

Johanna Selkee, Kuntaliitto

Jouni Pääkkölä, Oulun kaupunginkirjasto, YKN

Laura Tyysteri, Someron kaupunginkirjasto, YKK

Matti Sarmela, Valtakunnalliset kehittämisspalvelut

Katri Vääntinen, Helsingin kaupunginkirjasto

Virva Nousiainen-Hiiri, Helsingin kaupunginkirjasto, YKK

Asiantuntijajäsen:

Marja Hjelt, Helsingin kaupunginkirjasto, Yleisten kirjastojen konsortio

Kirjastokentän viestintä

- [Projektin verkkosivut Kirjastot.fi-palvelussa](https://kirjastot.fi)
- Yhteydenotot: projektipäällikkö Suvi Sivulainen
suvi.sivulainen@hel.fi, puhelin: 040 191 8531
- Live-chatit I ja II:
perjantaina 11.9. klo 14-15 ja tiistaina 15.9. klo 9-10
Chatin osallistumislinkki löytyy kirjastot.fi-sivulta:
<https://www.kirjastot.fi/kehittaminen-ja-johtaminen/digimediahanke>

Kiitos!

Helsinki